

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 26 april 1894, kl. 1 e. m.

Memorial, i fråga om ändringar i gällande reglemente för riksbanken äfvensom i aflöningsstaten för samma bank.

Sedan utskottet genomgått och granskat det för riksbankens styrelse och förvaltning gällande, den 8 maj 1893 utfärdade reglemente med dervid fogade aflöningsstat samt i sammanhang härmed tagit i öfvervägande de af bankofullmäktige i hithörande ämnen gjorda framställningar, får utskottet nu göra de uttalanden och föreslå de ändringar och tillägg i bankoreglementet och nämnda stat, som utskottet ansett böra vidtagas.

I sitt memorial n:o 2 vid innevarande riksdag har utskottet redogjort, bland annat, för riksbankens metalliska kassa och de vexlingar, som i densamma inträffat under år 1893. Under behandlingen af hithörande ärenden fästes inom utskottet uppmärksamheten derå, att, genom den fortgående sjunkningen i silfvervärdet, skilnaden i handelsvärdet å det i den metalliska kassan ingående silfret och dess pregelvärde mer och mer ökats; med afseende hvarå utskottet föranledts att hos bankofullmäktige begära yttrande, huruvida icke det inträffade priset för silfver kunde anses böra påkalla någon ändring i § 6 af det för banken gällande reglemente eller om någon ändring i det nuvarande bokföringsättet kunde vara påkallad.

Ehuru utskottet af skäl, som här nedan skola angifvas, funnit sig för närvarande icke böra eller kunna framlägga något förslag i ämnet,

har dock utskottet funnit detsamma vara af sådan vigt för riksbanken och hela vårt penningväsen, att utskottet icke ansett sig kunna underlåta, att för Riksdagen nu redogöra för de förhållanden, hvilka i förevarande fråga böra egnas särskildt beaktande.

Det af bankofullmäktige den 10 dennes afgifna yttrandet i ärendet är af följande innehåll:

»Genom utdrag af sitt protokoll för den 6 sistlidne mars har bankoutskottet, under erinran om det sedan längre tid pågående priset på silfver samt denna omständighets inverkan på skiljemyntets värde och dermed sammanhängande förhållanden, begärt fullmäktiges yttrande, huruvida icke nämnda betydliga prisfall kunde anses påkalla någon ändring i 6 § af det för banken gällande reglemente, eller om någon ändring i det nuvarande bokföringssättet å silfver kunde vara påkallad.

Då fullmäktige nu gå att besvara denna remiss, anhålla de att först och främst få fästa uppmärksamheten vid ett egendomligt förhållande, som måste anses vara af den betydelse att afgörande inverka på de framställda spörsmålen bedömande.

Enligt § 16 af nu gällande myntlag är riksbanken skyldig att såväl vid hufvudkontoret som vid kontoren i Göteborg och Malmö invexla med guldmünt hvilket belopp skiljemynt som helst, endast detta är jemnt delbart med kronor 10, och samma föreskrift återfinnes i § 16 af bankoreglementet. Intet kan anses riktigare eller naturligare, än att staten i viss mån använder nationalbanken såsom förmedlare vid utvexling till och invexling från allmänheten af sitt skiljemynt, och så lär väl, till bekvämlighet för såväl staten som allmänheten, äfven i andra länder vara förhållandet. Men ett dylikt stadgande och de deraf beroende förpligtelserna för riksbanken förutsätta med nödvändighet — synes det fullmäktige — ett annat lagbud såsom komplement, hvilket bestämmer och reglerar statens skyldighet att, när helst sådant påfordras från riksbanken, åter invexla skiljemyntet med guld eller, hvilket är liktydigt, med riksbankens sedlar. Ehuru väl statens skyldighet i detta hänseende torde böra anses ostridig, förefinnes likväl icke, fullmäktige veterligt, något lagstadgande derom och följaktligen icke heller någon bestämmelse angående den statens myndighet eller kassa, till hvilken riksbanken skulle hafva att hänvända sig med anmodan om invexling. Visserligen föreskrifver en kongl. förordning af den 31 december 1875 § 1, att i rikets landtränterier, utom i Stockholm, Göteborg och Malmö, en hvar eger att få hvilket som helst belopp af sådana mynt, som, jemlikt § 14 af lagen om rikets mynt den 30 maj 1873 till följd af nötning endast till statens kassar äro lagligt betalningsmedel, vexladt emot lika

stort belopp samma slags gångbara mynt, så som ock att få hvilket som helst med tio kronor delbart belopp af skiljemynt vexladt med guldmynt; men sjelfva ordalagen i denna kongl. förordning synas gifva vid handen, att man dervid uteslutande afsett allmänhetens bekvämlighet och rätt, men alldeles icke riksbankens. Landtränterierna i Stockholm, Göteborg och Malmö äro uttryckligen befriade från invexlingsskyldigheten, uppenbarligen därför, att i dessa städer riksbanken fått den sig pålagd, och de öfriga landtränterierna står det fritt att vid behof af medel för ifrågavarande invexling hemta dylika från riksbankens kontor. I hvarje fall finnes i myntlagen ingen statens invexlingsskyldighet erkänd eller stadgad, och det synes dock vara just der, som en dylik bestämmelse bort hafva sin plats.

Annorlunda har man förfarit i våra grannländer Danmark och Norge, hvilka med oss hafva gemensamt myntväsen och i ganska väsentliga delar lika myntlag. I Danmark är det visserligen nationalbanken ålagdt att vid sitt hufvudkontor i Köpenhamn med guld invexla hvarje belopp skiljemynt, som för detta ändamål inlemnas, men deremot är statskassan enligt § 11 i myntlagen af 1873 skyldig att med guld inlösa hvarje belopp skiljemynt, som nationalbanken begär. Vid sådant förhållande har också nationalbanken erhållit rätt att i sin så kallade metallfond, motsvarande metalliska kassan hos oss, inräkna sitt förråd af skiljemynt. I Norge är det genom myntlagen af 1875 likaledes statskassans åliggande att till en hvar vid anfordran med guld invexla skiljemynt, och ehuru Norges bank har genom den nya banklagen af sistlidet år fått skyldighet att å statens vägnar besörja såväl in- och utvexling af skiljemyntet som äfven öfriga statens kassaförrättningar, får den dock icke inräkna beloppet af i dessa kassor ineliggande sådant i den metalliska kassan. För de belopp skiljemynt, som af staten lennas till banken, krediteras statskassan på ett särskildt konto, i bankens balansräkning kalladt »statskassans vexlingskonto», hvaremot bankens förråd af dylikt mynt upptages bland dess tillgångar till sitt nominella eller pregelvärde.

Betydelsen för riksbanken å ena sidan af ofvan anförda stadgande i § 16 myntlagen och å den andra af angifna, bristande bestämmelse deri lär väl knappt behöfva mycket framhållas. Riksbanken, som naturligen är förpligtad att vid anfordran med guld inlösa det af den samma utgifna myntrepresentativet, sedlarne, har derigenom blifvit ålagd samma skyldighet äfven för det andra slaget af myntrepresentativ med laglig kurs inom landet, nemligen det af staten utlemnade skiljemyntet. Men öfver detta senares belopp, lika litet som öfver dess pregelvärdes förhållande till dess metallvärde, har riksbanken icke någon som helst

kontroll; den har blott skyldighet att inlösa med guld hvilka mängder som än erbjudas, och det är uppenbart, att, om vid vissa tillfällen det af staten utlemnade beloppet deraf skulle komma att i betydligare mån öfverstigade rörelsens behof, öfverskottet snart skall strömma till riksbankens kassor med fordran på invexling mot guld. Staten har derigenom erhållit en dispositionsrätt öfver riksbankens tillgångar, som uppenbart strider mot banklagens och reglementets anda och ordalag och icke mindre mot den alltsedan sista realisationen antagna, hellsamma regeln, att riksbankens och statens affärer skola hållas strängt särskilda och icke få på något sätt sammanblandas eller blifva gemensamma. Derigenom kan äfven fullmäktiges kontroll öfver riksbankens förvaltning och framför allt öfver dess guld tillgång i icke ringa mån vridas ur deras hand, och det kan inträffa, att fullmäktige nödgas se den valuta, som skall utgöra garanti- och invexlingsfond för de utlöpande sedlarne, undanryckas detta ändamål för att inlösa statens skiljemynt, öfver hvars belopp riksbanken icke eger någon som helst bestämmanderätt.

Med en sådan uppfattning måste fullmäktiges svar å den framställda frågan vara sjelffallet. Ett lagbud, som klart och bestämdt stadgar statens skyldighet gent emot riksbanken att vid anfordran invexla silfver-skiljemyntet med guld eller riksbankens sedlar, måste blifva villkoret för att bankens tillgång af silfvermynt skall utan olägenhet eller fara för riksbankens trygghet kunna inberäknas i den metalliska kassan. Men äfven i detta fall synes det med skäl böra ifrågasättas, huruvida ett sådant bokföringssätt kan vara principiellt riktigt, enär riksbankens sedlar skola enligt sin ordalydelse lösas med guld och föjaktligen till inlösningsfonden icke bör räknas annat än hvad som är guld och ej blott en fordran, betalbar i guld. Riktigast synes därför vara, att det stadgande i bankoreglementets § 6, som medgifver, att bankens behållning af konventionssilfvermynt får inräknas i metalliska kassan till ett belopp, motsvarande $\frac{1}{5}$ af denna kassas hela belopp, borttages och metalliska kassan således beräknas allenast till hvad den verkligen utgör i myntadt eller omyntadt guld, äfven om derigenom riksbanken skulle nödgas underkasta sig den kostnad, som betingas af anskaffandet af ytterligare några millioner kronor, hvilket likväl icke för närvarande af reglementets föreskrift angående metalliska kassans minimum är med nödvändighet påkalladt. Deremot synes icke någon betänklighet böra möta att upptaga riksbankens tillgång i silfvermynt bland de i reglementets § 5 mom. 1 angifna tillgångar, å hvilka sedelutgifningsrätt får grundas, enär, under förutsättning af statens lagbestämda skyldighet att

vid anfordran invexla silfverskiljemyntet till dess fulla pregelvärde med guld, denna tillgång väl icke bör anses af mindre god beskaffenhet än de i löpande räkning med utländska banker och bankirer placerade valutor.

Slutligen anhålla fullmäktige få anföra, att under nuvarande förhållanden och då det möjligen kan inträffa, att den i riksbanken förvarade öfverflödiga behållningen af silfverskiljemynt måste realiseras på riksbankens bekostnad, är det synnerligen svårt att angifva icke allenast sättet för bokföringen af silfvermyntet, utan äfven och ännu mera det värde, hvartill det rätteligen bör uppföras, enär silfrets alltjemt sjunkande pris gör skilnaden mellan silfvermyntets metall- och pregelvärde snart sagdt för hvarje dag allt större och följaktligen beräkningen af dess exakta värde icke endast oviss, utan äfven för uppskattningen af riksbankens tillgångar af allt större betydelse.»

Någon gensaga mot fullmäktiges sålunda i en vitalfråga för riksbanken gjorda uttalande lär icke kunna göras. Men fastän utskottet sålunda erkänner, att en ändring i myntlagen, i syfte att staten må erhålla lagstadgad skyldighet att inlösa sitt silfverskiljemynt med guld till fulla pregelvärdet, är af behovet påkallad, har dock utskottet, i det skick frågan nu föreligger, icke kunnat gå i författning om framläggande vid innevarande riksdag af förslag till lagändring i antydd riktning, då utskottet i sådant afseende saknar grundlagsenlig befogenhet. Att åter enbart i bankoreglementet införa sådana stadganden, som af fullmäktige berörts, kunde väl låta sig göra, men då de bestämmelser, som ingå i bankoreglementet, icke kunna erhålla betydelse annat än med afseende på riksbanken samt alltså sjelfva hufvudfrågan, eller statens skyldighet att inlösa sitt silfvermynt, skulle komma att förblifva sväfvande, samt de nya stadgandena behöfva affattas olika allt eftersom sådan skyldighet är stadgad eller icke, har utskottet ej funnit skäl att nu föreslå någon ändring i §§ 5, 6 och 16 i bankoreglementet; och detta så mycket hellre, som det torde kunna antagas, att, sedan uppmärksamheten nu blifvit fast å den af fullmäktige ådagalagda bristen eller ofullständigheten i myntlagen, frågan redan vid nästa riksdag skall bringas å bane, och då en lösning af densamma i sin helhet ernås.

På grund af dessa skäl får utskottet nu endast

1:o

meddela Riksdagen underrättelse, om hvad i här ifrågavarande ärende förekommit.

I en till utskottet stäld skrifvelse af den 5 april 1894 hafva bankofullmäktige i fråga om de ändringar i bankoreglementet, som fullmäktige ansågo böra vidtagas, anført bland annat följande:

»I § 21 är stadgadt, att, om vid något af riksbankens afdelningskontor till inlösen företes postvexel å större belopp än hvar till den hos kontoret svarande behållning uppgår, afdelningskontoret skall ega att för liquidens verkställande utgifva assignation å hufvudkontoret, hvarvid skall gälla till efterrättelse, hvad som i afseende å afdelningskontorens assignering i öfrigt är eller varder stadgadt.

Rättigheten för riksbankskontoren i landsorten att å hufvudkontoret utställa assignationer meddelades redan år 1823, då lånekontoren i Göteborg och Malmö inrättades, och när vid 1854 års riksdag först beslöts införande af den så kallade postremissrörelsen, som afsåg att undvika penningeförsändningar med posterna, blefvo i fråga om inlösen af de derför utställda postvexlarna eller, såsom de i början kallades, anvisningarna meddelade bestämmelser af hufvudsakligen samma lydelse, som ofvannämnda punkt d) af § 21 i nuvarande reglemente innehåller. Ett dylikt stadgande påkallades deraf, att för ifrågavarande rörelse skulle föras afskild räkning, dervid föreskrefs, att de för lånerörelsen afsedda medel ej finge med postvexelmedlen inblandas. Till följd häraf och då lätteligen inträffade, att vid något kontor ett större antal anvisningar eller vaxlar infriades än såldes, hvarigenom kassabehållningen blef otillräcklig, befans nödvändigt att bereda tillgång till annat betalningsmedel. Till sådant användes då assignationer, som utställes i valörer af 100, 150, 500 och 1,000 riksdaler, och hvilka ansågos såsom sedlar och enligt särskilda kongl. kungörelser skulle mottagas i kronans uppörd.

Utfärdande af dylika assignationer, som enligt senare bestämmelser ej finge lyda å mindre belopp än 1,000 riksdaler eller kronor, och för hvilka användes tryckta numrerade blanketter med handskrifna namn, har ej sedan många år tillbaka ifrågakommit. Den sista, som här företeddes, var utfärdad 1876 af afdelningskontoret i Göteborg å 1,000 kronor, men infriades först år 1884; hvarjemte en ännu äldre å 100 kronor, utställd af kontoret i Luleå, fortfarande balanseras.

För samtliga afdelningskontoren är numera vid hufvudkontoret öppnad så kallad löpande räkning, å hvilken dessa ega att utställa anvisningar, hvarigenom de kunna använda sina vid det förra befintliga behållningar, och ifrågakommande öfverflyttning från hufvudkontoret till afdelningskontor af kontanta medel medför numera jemförelsevis obetydlig tidsutdragt, så att något skäl för bibehållande af rättigheten för

afdelningskontoren att utställa nu ifrågavarande slags assignationer ej vidare förefinnes.

På grund häraf och då dylika assignationer, om de äfven skulle af allmänheten i liqvid emottagas, torde under nuvarande förhållanden få anses såsom mindre lämpligt betalningsmedel och i viss mån för emottagaren kunna vålla olägenhet, i motsats till förhållandet med riksbankens postvexlar, som, ehuru numera af särskilda skäl stälda att betalas endast i Stockholm, lära öfverallt i landet tagas såsom valuta, hafva fullmäktige ansett tiden vara inne att ur reglementet utesluta alla bestämmelser, som röra afdelningskontorens nu ifrågavarande assignering å hufvudkontoret.»

Enär genom hvad sålunda anförts, måste anses ådagalagdt, att den åt afdelningskontoren nu medgifna rätt att å hufvudkontoret utställa så beskaffade assignationer, som af fullmäktige omförmäls, icke vidare är behöflig, anser utskottet, i likhet med fullmäktige, att hithörande stadganden kunna ur reglementet utgå, samt hemställer alltså,

2:o

a) att § 63 i bankoreglementet måtte uteslutas;

Nuvarande lydelse:

§ 63.

Styrelserna ega rättighet att, när sådant för utbetalningars verkställande finnes nödigt, å riksbankens hufvudkontor utfärda anvisningar, hvarje å tusen kronor, dock under vilkor, att anvisningarna utfärdas endast å tryckta blanketter, hvilka, med utsatt nummer och belopp, från fullmäktige utlemnas; att anvisningarna underskrifvas af ledamoten för den dagliga förvaltningen jemte en annan styrelseledamot samt kontrasigneras af kamreraren; att anvisningar icke få på förhand utskrifvas till upptagande i behållningen, utan

Nuvarande lydelse:

skola underskrifvas endast i den mån, som de för afdelningskontorets rörelse erfordras, samt att med första efter anvisningarnas underskrifvande afgående post anmälan om utfärdandet, med uppgift å nummer, utgifningsdag och namnteckningar å anvisningarna till hufvudkontoret insändes.

b) att i § 21 mom. 1 punkten d) måtte uteslutas;

Nuvarande lydelse:

d) Företes till inlösen vid någotdera afdelningskontoret vaxel å större belopp, än hvartill den hos kontoret varande behållning uppgår, ege afdelningskontoret att för likvidens verkställande utgifva assignation å hufvudkontoret; gällande härvid till efterrättelse, hvad som i afseende å afdelningskontorens assignering i öfrigt är eller varder stadgadt.

c) att i § 21 mom. 1 punkten e) måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

e) i händelse åter de i hufvudkontoret insatta medel skulle vid något tillfälle vara otillräckliga för infriande af vaxlar eller sådana assignationer, som enligt punkten d) kunna af afdelningskontoren utfärdas, må fullmäktige begagna förskott, hvilket genast, då tillgången det medgifver, återbetalas.

Föreslagen lydelse:

»e) I händelse de i hufvudkontoret insatta medel skulle vid något tillfälle vara otillräckliga för infriande af postvaxlar, må fullmäktige begagna förskott, hvilket genast, då tillgången det medgifver, återbetalas.»

d) att i § 18 mom. 1 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 1. Vid insättningar och likvider i riksbankens hufvud- och afdelningskontor kunna, utom rikets mynt och riksbankens sedlar, användas hufvud- och afdelningskontorens anvisningar, assignationer och vaxlar; sedlar, utgifna af sådana enskilda banker, som å den ort, der insättningen eller likviden sker, lemna dagligt tillfälle till utbyte af dessa sedlar mot riksbankens sedlar, och hvilka i öfrigt af fullmäktige pröfvas böra till emottagande godkännas, samt vid uppvisandet betalbara, af enskilda penningeanstalter utställda vaxlar, som efter vederbörande styrelses bepröfvande anses kunna mottagas.

Om förfaringssättet med mottagna enskilda bankers sedlar ege fullmäktige meddela föreskrifter.

e) att i § 18 mom. 3 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 3. I afdelningskontoren mottagna afdelningskontors-assignationer och vaxlar äfvensom enskilda penningeanstalters i Stockholm betalbara vaxlar skola genast såsom kontant leverering till hufvudkontoret insändas, börande förstnämnda assignationer och vaxlar före afsändningen i afdelningskontoren makuleras. Enskilda penninge-

Föreslagen lydelse:

»Mom. 1. Vid insättningar och likvider i riksbankens hufvud- och afdelningskontor kunna, utom rikets mynt och riksbankens sedlar, användas hufvud- och afdelningskontorens vaxlar; sedlar, utgifna af — — (oförändradt) — — — anses kunna mottagas.

Om förfaringssättet med mottagna enskilda bankers sedlar ege fullmäktige meddela föreskrifter.»

Föreslagen lydelse:

»Mom. 3. I afdelningskontoren mottagna enskilda penningeanstalters i Stockholm betalbara vaxlar skola genast såsom kontant leverering till hufvudkontoret insändas; och sådana, som äro ställda att betalas å annan ort, inkasseras, så fort sig göra låter.»

Nuvarande lydelse:

anstalters på annan ort än Stockholm
betalbara vaxlar inkasseras, så fort
sig göra låter.

f) att, vid bifall till hvad här ofvan i denna punkt under mom a—e) föreslagits, bankoutskottet må erhålla uppdrag att vid sammanfattning af bankoreglementet göra de ändringar i paragraf- och momentbeteckningar, som af Riksdagens beslut föranledas.

Med anledning deraf att, jemlikt Riksdagens beslut, under innevarande år ett afdelningskontor för Örebro län i Örebro trädte i verksamhet, har den i § 25 i bankoreglementet föreskrifna distriktsindelningen blifvit förändrad; och hemställer utskottet,

3:o

att § 25 i bankoreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

§ 25.

Riksbankens utlåningsrörelse drifves genom *hufvudkontoret i Stockholm* för Stockholms stad och län, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro, Vestmanlands och Gefleborgs län samt den del af Kalmar län, som omfattar dess norra landstingsområde eller Norra och Södra Tjusts, Aspelands, Sevede och Tunaläns härad; genom *afdelningskontoret i Göteborg* för Hallands,

Föreslagen lydelse:

§ 25.

»Riksbankens utlåningsrörelse drifves genom *hufvudkontoret i Stockholm* för Stockholms stad och län, Upsala, Södermanlands, Östergötlands, Vestmanlands och Gefleborgs län samt den del etc. — — — för Gotlands län; genom *afdelningskontoret i Örebro* för Örebro län samt genom etc. — — — Jemtlands län; under iakttagande i afseende å kontoren i Kalmar,

Nuvarande lydelse:

Göteborgs och Bohus äfvensom för Elfsborgs län med undantag af Redvägs härad samt för Skaraborgs län med undantag af Vartofta och Frökinds härad; genom *afdelningskontoret i Malmö* för Kristianstads och Malmöhus län; genom *afdelningskontoret i Falun* för Kopparbergs län; genom *afdelningskontoret i Hernösand* för Västernorrlands län; genom *afdelningskontoret i Jönköping* för Jönköpings län jemte ofvannämnda härad af Skaraborgs och Elfsborgs län; genom *afdelningskontoret i Kalmar* för Kalmar läns södra landstingsområde eller Norra och Södra Møre samt Stranda och Hanbörds härad jemte Öland; genom *afdelningskontoret i Karlstad* för Vermlands län; genom *afdelningskontoret i Luleå* för Vesterbottens och Norrbottens län; genom *afdelningskontoret i Vexjö* för Kronobergs och Blekinge län; genom *afdelningskontoret i Visby* för Gotlands län; samt genom *afdelningskontoret i Östersund* för Jemtlands län; under iakttagande i afseende å kontoren i Kalmar, Karlstad, Hernösand och Falun af de vilkor och bestämmelser beträffande lånerörelsen, hvilka fullmäktige, enligt vid dessa kontors inrättande lemnadt särskildt bemyndigande af 1887, 1889, 1890 och 1891 års Riksdagar, ega föreskrifva.

Lån utan afbetalningsrätt mot realsäkerhet samt kreditiv mot ena-

Föreslagen lydelse:

Karlstad, Hernösand, Falun och Örebro af de vilkor och bestämmelser beträffande lånerörelsen, hvilka fullmäktige, enligt vid dessa kontors inrättande lemnadt särskildt bemyndigande af 1887, 1889, 1890, 1891 och 1893 årens Riksdagar ega föreskrifva.

Lån utan — — (oförändradt)
— — — — distriktsindelning;»

Nuvarande lydelse:

handa slags säkerhet meddelas dock utan hinder af här ofvan bestämda distriktsindelning*).

*) Förestående distriktsindelning kommer i och med öppnandet af det af 1893 års Riksdag beslutade afdelningskontoret i Örebro att undergå den förändring, som af stadgandena i slutet af detta reglemente föranledes.

I sammanhang härmed och under förutsättning af bifall till hvad i punkten 3:o här ofvan föreslagits, hemställer utskottet,

4:o

att ur reglementet måtte få utgå:
 a) den till § 25 fogade noten, och
 b) det vid slutet af reglementet införda tilläggsstadgandet i fråga om inrättande under år 1894 af ett afdelningskontor af riksbanken i Örebro.

I sin ofvanberörda skrifvelse af den 5 april hafva fullmäktige vidare anfört:

»Riksbanken har hittills icke använt den form för lånerörelse, som innefattas i *kredit å löpande räkning*. Denna låneform står nära kassakreditivet, men skiljer sig från detta derutinnan, att den omfattar såväl aktiva som passiva. Krediten beviljas nemligen på sådana villkor, att en säkerhet lemnas, med afseende å hvars storlek uttag eller traseringar kunna ske, med rättighet tillika för räkningshafvaren att å räkningen få hafva inestående medel till visst belopp mot räntegodtgörelse. Räntan blir i regel olika för de medel, som uttagas, och inestående sådana, för hvilka senare i allmänhet upp- och afskrifningsränta beräknas. Någon särskild inträdesafgift plägar icke erläggas.

Den ifrågavarande låneformen, som länge användts i enskilda bankanstalter, är af firmor och bolag med större affärsverksamhet gerna anlita såsom beredande räkningshafvaren afsevärda förmåner. För den bank, som lemnar sådan kredit, öppnar sig genom dess beviljande godt

tillfälle att få diskontera solida kunders affärsvexlar, och hvad beträffar exportfirmor, försäkra sig om att få köpa deras trattor på utlandet.

Då nu gällande bankoreglemente icke medgifver riksbanken att tillgodogöra sig den möjlighet, som en kredit i löpande räkning medför till öppnande af förbindelser med betydande och för soliditet kända affärsmän och bolag, hafva fullmäktige ansett sig så mycket hellre böra hemställa om ändring i sådant syfte, som, såvidt fullmäktige hafva sig bekant, utlandets centralbanker ega en så beskaffad rättighet, som nu är i fråga, och deraf ock begagna sig i den utsträckning, hvartill förhållandena gifva anledning.»

Mot den af fullmäktige sålunda ifrågasatta nya låneformens användande i riksbanken har utskottet intet att erinra, samt hemställer alltså om följande ändringar i bankoreglementet,

5:o

a) att i § 26 punkten d) i bankoreglementet må erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

Utlåningsrörelsen omfattar —

»Utlåningsrörelsen omfattar —

d) beviljande af kassakreditiv;

d) beviljande af kassakreditiv och kredit i löpande räkning;»

b) att med ändring af rubriken före § 31 så, att densamma kommer att lyda:

d) beviljande af kassakreditiv och kredit i löpande räkning,

till § 31 må fogas ett nytt moment af följande lydelse:

Mom. 7. Kredit i löpande räkning kan af fullmäktige beviljas mot den säkerhet och på de vilkor, som af fullmäktige bestämmas. För sådan kredit erlägges icke inträdesafgift.

c) att i § 33 momenten 1, 2 och 3 må erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 1. Diskontering, lån eller kreditiv må ej beviljas:

1:o svenske medborgare, som äro bosatte å utrikes ort;

2:o fullmäktige i riksbanken och ledamöterna i styrelserna öfver afdelningskontoren; samt

3:o tjänstemän och betjente i riksbankens hufvudkontor och vid afdelningskontoren; dock ega bemälda fullmäktige och ledamöter samt tjänstemän och betjente att hos hufvudkontoret eller vederbörande afdelningskontor erhålla lån eller kreditiv mot säkerhet af publika papper, äfvensom lån mot pant af vågförda effekter.

Mom. 2. Diskontering, lån eller kreditiv må ej heller beviljas annan än den, som är inom lånedistriktet mantalsskrifven, dock att denna inskränkning ej gäller i afseende på kreditiv och lån utan afbetalningsrätt, så framt därför ställes säkerhet i fast egendom, vågförda effekter, aktier eller obligationer.

Mom. 3. Vexel-, förskrifnings- eller invisningsutgifvare, acceptant, endossent eller löftesman må kunna antagas, äfven om han tillhör annat lånedistrikt, än der diskontering, lån eller kreditiv sökes.

Föreslagen lydelse:

»*Mom. 1.* Diskontering, lån, kreditiv eller kredit i löpande räkning må ej beviljas etc. — — — (oförändradt) — — — — — vågförda effekter.»

»*Mom. 2.* Diskontering, lån, kreditiv eller kredit i löpande räkning må ej heller beviljas annan än den, som är inom lånedistriktet mantalsskrifven, dock att denna inskränkning ej gäller i afseende på kreditiv, kredit i löpande räkning eller lån utan afbetalningsrätt, så framt därför ställes säkerhet i fast egendom, vågförda effekter, aktier eller obligationer.»

»*Mom. 3.* Vexel-, förskrifnings- eller invisningsutgifvare, acceptant, — — — — (oförändradt) — — — lånedistrikt, än der diskontering, lån, kreditiv eller kredit i löpande räkning sökes.»

Beträffande de enligt nuvarande bankoreglements gällande bestämmelser i fråga om riksbankens tjänstemäns och vaktbetjentes rätt att vid viss högre ålder afgå från sina tjänstebefattningar med pension hafva fullmäktige i sin ofvanberörda skrifvelse af den 5 april anfört och föreslagit:

»Bland bestämmelserna angående pensionerande af riksbankens tjänstemän och vaktbetjente saknas den under senare tider i dylika stadganden för statens tjänstemän i allmänhet meddelade föreskrift om skyldighet för dem att efter uppnådd viss ålder och tjänstetid afgå från sin befattning. Fullmäktige ega visserligen enligt § 90 i bankoreglementet rätt att i vissa fall på pensionsstat öfverföra en tjänsteman, oaktadt han sig ej om afsked anmält, och kunna sålunda förhindra, att han kvarstannar längre i tjänst, än som med bankens fördel tilläfvventyrs är förenligt; men denna bestämmelse, som synes hufvudsakligen afse dem, hvilka ej uppnått pensionsåldern, är endast vilkorlig, och det vill synas vida lämpligare, att en allmän bestämmelse finnes meddelad om skyldighet för tjänstemän att vid viss tjänste- och lefnadsålder afgå, med rätt för vederbörande styrelse att efter omständigheterna medgifva undantag, än att styrelsen i vissa fall har till åliggande att taga initiativet, dervid densamma lätteligen kan blifva tveksam om att besluta en dylik förflyttningsåtgärd i afseende å en äldre, välförtjent tjänsteman, hvilkens åsikter om fortfarande duglighet och förmåga att sköta sin befattning dock kanske ej alltid kunna vara med styrelsens öfverensstämmande.

På grund häraf och då ingen anledning synes förefinnas till undantagsstadgande för riksbankens tjänstemän, i hvad rör deras kvarblifvande i tjänst efter uppnådd högre lefnadsålder, samt då för riksbankens vaktbetjente gälla samma pensionsbestämmelser som för dess tjänstemän, hafva fullmäktige, med afseende derå, att vid senare lönerogleringar är för statens tjänstemän bestämdt, att de skola från tjänsten afgå, när de uppnått 65 lefnadsår och tjänat minst 35 år, funnit sig böra föreslå, att bestämmelserna i §§ 87 och 88 i bankoreglementet måtte utbytas mot följande stadgande:

»Tjänsteman eller vaktbetjent skall, då han uppnått 65 lefnadsår och tjänat 35 år, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från tjänsten afgå; fullmäktige dock obetaget att låta med afsked anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken och kan finnas villig att i tjänsten kvarstå.»

Derjemte och då i händelse af bifall till denna framställning häraf torde följa, att bestämmelsen i nuvarande § 89 angående rätt i vissa fall

till afkortad pension bör ändras så till vida, att de deri omförmälda tjensteår bestämmas till 35, hemställa fullmäktige tillika, att de i sistnämnda paragraf förekommande orden »fyratio» och »fyratiodedel» måtte utbytas mot »tretiofem» och »tretiofemtedel».

De bestämmelser, som i förevarande framställning beröras, återfinnas i följande paragrafer:

§ 87.

Den tjensteman eller vaktbetjent, som uppnått sjuttio års ålder eller tjenat femtio år, är berättigad att flyttas på pensionsstat, med åtnjutande i sin öfriga lifstid af hela lönen såsom pension.

§ 88.

Den tjensteman eller vaktbetjent, som uppnått sextiofem års ålder och tjenat fyratio år, eger att undfå afsked med bibehållande af hela lönen såsom pension, då genom läkarebetyg behörigen styrkes, att han befinnes uti ett sjukligt eller försvagadt helsotillstånd.

§ 89.

Den tjensteman eller vaktbetjent, som, efter ådagalagdt välförhållande i och utom tjensten, sig om afsked anmäler, är, såvida han fyllt sextio år och tjenat fyratio år, berättigad att såsom pension för lifstiden åtnjuta tre fjerdedelar af innehafvande lön. Före uppnådda sextio lefnadsår i förening med fyratio tjensteår kan afskedssökande endast i händelse af bevislig oförmögenhet till vidare tjenstgöring pension erhålla. Pensionsbeloppet bestämmas då efter tjensteåren allena, medelst afdrag å tre fjerdedelars lön af en fyratiodedel för hvarje bristande tjensteår. Öfverstiga deremot tjensteåren fyratio och åldersåren sextio, ökas det ofvan bestämda pensionsbeloppet med en fyratiodedel för hvarje öfverskjutande tjensteår, eller ock med en sextiondedel för hvarje öfverstigande åldersår, derest detta sistnämnda beräkningssätt skulle för afskedssökanden förmånligare utfalla.

§ 90.

Då sådant för göromålens säkra och skyndsamma gång finnes erforderligt, kunna fullmäktige på pensionsstat förflytta tjänsteman eller vaktbetjent, som af ohjelpigt sjukdomstillstånd eller annan oförmögenhet är förhindrad att vidare gagna riksbanken, oaktadt han sig ej om afsked anmält. I sådant fall ega fullmäktige, att, efter omständigheterna, antingen tillägga den, som afskedas, hela lönen i pension, ehvad de föreskrifna lefnads- och tjensteåren äro uppnådda eller icke, eller ock tillämpa de grunder för pensions bestämmande, som i nästföregående paragraf äro fastställda.

Fullmäktige hafva visserligen rätt derutinnan, att för statens embets- och tjänstemän på flere områden numera i regel gäller, att de skola afgå vid fylda 65 år och uppnådd tjenstetid af 35 år mot erhållande af pension, men häraf kan utskottet icke finna med nödvändighet behöfva följa, att samma bestämmelser äfven böra vinna tillämpning med afseende på riksbankens tjänstemän och detta så mycket mindre som allmänna meningen på senare tider synes vara på väg att vilja gå i en annan riktning, den nemligen, att de nyssnämnda bestämmelserna för statens embets- och tjänstemän till tunga för statskassan åstadkomma alltför hastig öfvergång till pensionsstat af tjänstemän, hvilka ännu vid 65 års ålder och någon tid derefter skulle kunna väl fylla sina åligganden, om de vore skyldige att äfven derefter egna sina krafter åt tjensten.

Af dessa skäl finner utskottet icke anledning tillstyrka bifall till fullmäktiges framställning i hela dess vidd; men då, ur andra synpunkter, de nu gällande stadgandena i bankoreglementet i fråga om pensionsåldern för riksbankens tjänstemän och vaktbetjente synas vara ofullständiga eller bristfälliga, har utskottet ansett några ändringar böra vidtagas samt vill i sådant afseende framhålla, att bestämmelserna i §§ 87 och 90, sådana de nu äro affattade, synas hålla fullmäktiges initiativ med afseende på tjänstemäns och vaktbetjentes förflyttande på pensionsstat inom alltför snäfva gränser. Enligt § 87 är endast stadgadt, att tjänsteman eller vaktbetjent, som uppnått sjuttio års ålder eller tjenat femtio år, är berättigad att flyttas på pensionsstat, hvilket stadgande alltså gör afskedstagandet vid nämnda höga ålder eller tjenstetid beroende uteslutande af den pensionsberättigades fria vilja; ett förhållande, som uppenbarligen icke kan anses lämpligt. Vid 70 års ålder eller vid uppnådda

45 tjänsteår, böra, enligt utskottets mening, riksbankens tjänstemän och vaktbetjente vara ovilkorligen skyldige att mot pension af sin lön lemna rum åt yngre krafter.

Uppenbarligen i syfte att motverka olägenheterna af för långt kvarstannande i riksbankens tjänst hafva i § 90 meddelats bestämmelser om rätt för fullmäktige att i vissa fall på pensionsstat flytta tjänsteman eller vaktbetjent, oaktadt de ej begärt afsked, men, då tillämpningen af dessa bestämmelser gjorts beroende af, bland annat, iråkadt *ohjelpligt sjukdomstillstånd* och att vederbörande icke vidare, således ej ens i allra minsta mån och på den mest underordnade plats, kan gagna riksbanken, torde det vara uppenbart, att fullmäktiges magt i förevarande afseende är, ur synpunkten af riksbankens välförstådda intressen, alltför kringskuren.

Under åberopande af hvad sålunda anförts finner sig utskottet böra i den mån biträda fullmäktiges framställning, att utskottet hemställer,

6:o.

att nedannämnda paragrafer i bankoreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

a) § 87. »Den tjänsteman eller vaktbetjent, som uppnått sjuttio års ålder eller tjänat fyrtiofem år, skall flyttas på pensionsstat, med åtnjutande i sin öfriga lifstid af hela lönen såsom pension»;

och

b) § 90. »Då sådant för göromålens säkra och skyndsamma gång finnes erforderligt, kunna fullmäktige på pensionsstat förflytta tjänsteman eller vaktbetjent, som af sjukdom eller annan oförmögenhet är förhindrad att vidare på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken, oaktadt han sig ej om afsked anmält. I sådant fall ega etc. — — — (oförändradt) — — — äro fastställda.»

I en till utskottet stäld skrifvelse af den 1 mars 1894 hafva bankofullmäktige anført följande:

»Hos fullmäktige har styrelsen för afdelningskontoret i Karlstad hemställt om framställning till bankoutskottet angående sådan ändring af

stadgandena i bankoreglementets § 79, att godtgörelse till vikarie för vaktbetjent vid afdelningskontor, hvilken på grund af sjukdom erhåller ledighet, måtte bestämmas till minst två kronor för dag.

Till stöd för denna framställning, som föranledts af ett särskildt fall, har styrelsen åberopat ett uttalande till sitt protokoll af ledamoten för den dagliga förvaltningen, hvilket yttrande fullmäktige tillåta sig härhos bifoga.

Då de häruti till stöd för framställningen anförda skäl svårligen torde kunna jäfvas och då de utgifter, som af ett bifall till densamma kunna komma att föranledas, med temlig säkerhet torde få antagas blifva mycket obetydliga, hafva fullmäktige funnit sig hafva anledning hemställa, att andra punkten af § 79 i bankoreglementet måtte erhålla följande lydelse:

»Är vaktbetjent af sjukdom hindrad att sin tjänst förrätta, må den, som af deputerad eller kontorsstyrelse förordnas att tjänsten förrätta, af riksbankens medel erhålla arfvode, som vid hufvudkontoret motsvarar lägsta vaktmästarelön och vid afdelningskontor får utgå med ett belopp af två kronor om dagen, men etc. — — — — — (oförändradt) — — — — —.»

Det i denna skrifvelse åberopade uttalandet af styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen vid afdelningskontoret i Karlstad är intaget i följande

»Utdrag af protokollet, hållet hos styrelsen för riksbankens afdelningskontor i Karlstad den 5 januari 1894.

§ 4. S. D. Anhöll herr styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen R. Norberg om ordet och anförde derpå följande:

Som styrelsen känner, insjuknade kontorets vaktbetjent förliden månad och beviljades på grund af läkarebevis en veckas tjänstledighet. Vid försök att anskaffa vikarie för den sjuke uppstodo emellertid stora svårigheter, då ingen ville åtaga sig tjänsten för den ringa ersättning, som erbjöds, och, om ej den sedermera tillförordnade vikarien, extra-poliskonstapeln Jonsson, en äldre man, af gammal vänskap till vaktbetjenten åtagit sig förordnandet, så hade kontoret under Johannessons sjukdom blifvit utan uppsättning vid göromålen. Hvad en sådan eventualitet medfört i svårigheter och obehag — ej minst för mig — torde jag icke behöfva närmare utveckla.

Den ersättning, som består vikarien för en sjuk vaktbetjent vid de mindre afdelningskontoren, är också i sjelfva verket alldeles otillräcklig.

Jemlikt § 79 i bankoreglementet eger sådan vikarie nemligen endast erhålla arfvode motsvarande högst den sjukens lön, hvilken utgår med 400 kronor om året. Delar man upp denna summa på 360 dagar, visar det sig, att daglönen blir 1 krona 11 $\frac{1}{9}$ öre, således långt under hvad en boddräng eller arbetskarl här på orten förtjenar, hvilket med säkerhet torde kunna uppskattas till minst 2 kronor.

En arbetskarl börjar och slutar sin dag på bestämda timmar, har regelbundet återkommande måltidsraster, kan gå klädd snart sagdt hur som helst och har ej något egentligt ansvar för sina åtgöranden.

Helt annorlunda med en bankvaktmästare.

Han är upptagen från tidigt på morgonen till sent på qvällen mången gång till efter kl. 9, måste utan rast vara tillstädes på kontoret, tills förmiddagsarbetena sluta, hvilket i regeln ej sker före kl. $\frac{1}{2}$ 4 och icke sällan ej förr än mellan kl. 4 och 5 e. m.

icke heller då blir hvilan lång, ty kontorslokalerna skola vara värdrade och i ordning att emottaga tjänstemännen för eftermiddagsgöromålen, som börja senast kl. 6. Härtill kommer, att vaktbetjenten skall vara snyggt klädd och på sig har hvilande ett ganska betydande ansvar, då stora penningesummor såväl vid budskickningarna bankerna emellan som vid hemtning och afsändning af posten, måste anförtros åt hans redbarhet och ordentlighet. Vaktbetjentens åligganden kunna följaktligen ej uppdragas åt hvem som helst, utan härtill fordras en stadgad man, ärlig, ordentlig och pålitlig. Då nu en vanlig arbetskarl förtjenar minst ett par kronor om dagen och säkerligen ej vill utbyta sitt mindre magtpåliggande och bättre betalda arbete mot ett vikariat för vaktbetjenten, hvilket dessutom ej medför någon befordringsmerit för framtiden, huru mycket mindre skall då härför kunna påräknas en så kvalificerad person, som styrelsen måste fordra. Detta ligger i öppen dag.

Men äfven utan att jemförelse mellan värdet af vaktbetjentens och en dagakarls arbete, om man blott tager den absoluta siffran af 1 krona 11 $\frac{1}{9}$ öre i betraktande, inses genast otillräckligheten af en sådan dagspenning. Efter härvarande priser går 1 krona om dagen åt till föda; för kläder och husrum återstår då 11 $\frac{1}{9}$ öre.

Med stöd af hvad jag anført, och på det kontoret, om möjligt, icke på nytt måtte blifva utsatt för risken att ej kunna få vikarie för vaktbetjenten vid inträffande sjukdomsfall, anser jag mig därför böra föreslå styrelsen att i skrifvelse till herrar fullmäktige göra värdsam framställning om sådan ändring i § 79 af bankoreglementet, att arfvodet till vikarie för vaktbetjent vid riksbankens mindre afdelningskontor kommer att utgå med åtminstone 2 kronor för dag.

I anledning af hvad herr styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen sålunda anført, beslöt styrelsen hos herrar fullmäktige vördsamt hemställa, att herrar fullmäktige tacktes till innevarande års Riksdags bankoutskott göra framställning om den ändring i § 79 af bankoreglementet, som af herr styrelseledamoten för den dagliga förvaltningen nu föreslagits».

Med afseende på hvad sålunda förekommit och då det synes utskottet vara till fullo ådagalagdt, att de nuvarande bestämmelserna om godtgörelse åt sjuk vaktbetjents vikarie vid de riksbankskontor, der den ordinarie vaktbetjentens lön är allenast 400 kronor, och ersättningen till vikarien således icke får af vederbörande styrelse utbetalas efter högre beräkningsgrund än nämnda lön, kunna vålla svårighet att erhålla duglig sådan vikarie, finner utskottet sig böra göra framställning om ändring i § 79 i bankoreglementet allenast med den afvikelse från fullmäktiges förslag, att ersättningsbeloppet för vikarien bestämmes till *högst* 2 kronor om dagen, hvarjemte utskottet ansett en obetydlig i sak ej inverkan redaktionsförändring böra göras.

Utskottet får derfor hemställa,

7:o.

att § 79 i bankoreglementet må erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

§ 79.

Tjenstledighet för öfvervaktmästare eller ordinarie vaktmästare, meddelas vid hufvudkontoret af deputerade, vid afdelningskontor af styrelsen. Är vaktbetjent af sjukdom hindrad att sin tjänst förrätta, må den, som af deputerad eller kontorsstyrelse förordnas att tjänsten förrätta, af riksbankens medel erhålla arfvode, motsvarande vid hufvudkontoret lägsta vaktmästare-

Föreslagen lydelse:

§ 79.

»Tjenstledighet för öfvervaktmästare — — — (oförändradt) — — af styrelsen. Är vaktbetjent af sjukdom hindrad att sin tjänst förrätta, må den, som af deputerad eller kontorsstyrelse förordnas att bestrida göromålen, af riksbankens medel erhålla arfvode, motsvarande vid hufvudkontoret lägsta vaktmästarelön och vid afdelningskontor högst två kronor om dagen, men sökes

*Nuvarande lydelse:**Föreslagen lydelse:*

lön och vid afdelningskontor högst — — — (oförändradt) — — be-
den sjukes lön, men sökes eljest kostnad».
ledighet, eller måste någon från tjen-
sten afhållas därför, att han till
borgenärens förnöjande sin egendom
afträdt, förordnas vikarie på den
tjenstlediges bekostnad.

I en till bankoutskottet ingifven skrifvelse den 1 sistlidne mars
hafva bankofullmäktige anfört:

»Med förmålan att bokhållaren och registratorn vid riksbankens af-
delningskontor i Visby hos styrelsen för nämnda kontor gjort framställ-
ning om åtgärd för beredande åt honom af semester, har bemälda sty-
relse i skrifvelse till fullmäktige förklarar sig icke hysa den ringaste
betänklighet att tillstyrka denna icke mer än billiga och rättvisa begäran,
som, om densamma vunne bifall, endast skulle bringa honom i likstäl-
lighet med de i enahanda befattning vid de öfriga afdelningskontoren
anställda tjänstemän, hvilka redan sedan lång tid tillbaka fått åtnjuta
denna förmån, hvarjemte styrelsen tillika yttrat, att den icke kunde finna
något giltigt skäl att i afseende å ifrågavarande tjänsteman ensam skulle
tillämpas en undantagslag, som beröfvade honom en förmån, som till-
komme alla, hvilka på grund af tjänsteålder redan berättigats uppbära
ålderstillägg.

Då vid samtliga öfriga afdelningskontor ej allenast kamrerare utan
afven innehafvare af bokhållare- och dermed förenad registratorsbefatt-
ning numera äro i åtnjutande af en månads semester årligen och sådan
förmån jemväl är medgifven vid de kontor, der, såsom i Visby, bokhål-
laren är den lägste af de på kontorens stat upptagna tjänstemän, samt
då ej gerna den omständigheten att ifrågavarande tjänsteman har lägre
aflöningsförmåner än motsvarande tjänstemän vid öfriga afdelningskontor,
torde böra på nu förevarande fråga inverka, har det synts fullmäktige
vara med billighet öfverensstämmande att omförmälda förmån honom
beredes, synnerligast som göromålen vid Visbykontoret numera tilltagit
och kontorstiden derstädes är längre än hvad förut varit förhållandet.

På grund häraf hafva fullmäktige ansett sig böra hemställa om sådan

förändring af bestämmelserna i bankoreglementets § 76 mom. 4, att densamma komme att lyda sålunda:

Tjenstemännen vid hufvudkontoret, kamrerare och tjenstemän i första eller andra graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö samt kamrerare och bokhållare vid de öfriga afdelningskontoren ega, såvidt sådant utan hinder för göromålens jemna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester etc. oförändradt.

Derjemte och då i händelse af bifall härtill det vid afdelningskontoret i Visby till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat anvisade belopp af 500 kronor behöfver i någon mån ökas, hemställa fullmäktige tillika, att berörda anslag måtte i kontorets aflöningsstat få upptagas till 600 kronor, att beräknas och utgå från och med innevarande års början.»

Med tillstyrkan af hvad fullmäktige sålunda föreslagit får utskottet hemställa,

8:o.

a) att Riksdagen måtte besluta, att § 76 mom. 4 i bankoreglementet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Nuvarande lydelse:

Mom. 4. Tjenstemännen vid hufvudkontoret, kamrerare och tjenstemän i första eller andra graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö, kamreraren vid afdelningskontoret i Visby samt kamrerare och bokhållare vid de öfriga afdelningskontoren ega, så vidt sådant utan hinder för göromålens jemna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester, tjenstemännen i tredje och fjerde graderna vid hufvudkontoret och de i tredje graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö under en och en half månad samt

Föreslagen lydelse:

»Mom. 4. Tjenstemännen vid hufvudkontoret, kamrerare och tjenstemän i första eller andra graden vid afdelningskontoren i Göteborg och Malmö samt kamrerare och bokhållare vid de öfriga afdelningskontoren ega, så vidt sådant utan hinder för göromålens jemna och oafbrutna gång kan ske, hvar i sin ordning åtnjuta semester — — — (oförändradt) — — — af styrelsen.»

Nuvarande lydelse:

öfriga ofvan omförmälda tjänstemän en månad hvarje år; dock att tjänstemännen i lägsta graden vid hufvudkontoret ej ega att erhålla semester förr än de kommit i åtnjutande af lönetillägg eller i graden innehaft tjänst på ordinarie stat i minst fem år.

Semesterindelningen för hvarje år fastställles vid hufvudkontoret af deputerade och vid afdelningskontoren af styrelsen.

b) att, vid bifall till hvad i mom. a) föreslagits, Riksdagen må medgifva, att det till extra biträde och semestervikariat vid afdelningskontoret i Visby anvisade belopp af 500 kronor får, räknadt från innevarande års början, höjas med 100 kronor till 600 kronor.

Beträffande riksbankens aflöningsstat hemställer utskottet slutligen, att den för afdelningskontoret i Örebro af fullmäktige uppgjorda interimsstat, som är öfverensstämmande med den för det näst förut inrättade kontoret i Falun fastställda, måtte vinna Riksdagens stadfästelse, och föreslår följaktligen,

9:o

att aflöningsstaten för afdelningskontoret i Örebro måtte, med iakttagande af den för de smärre afdelningskontoren bestämda alfabetiska ordningen, näst före kontoret i Östersund i riksbankens stat intagas så lydande:

» *Afdelningskontoret i Örebro:*

tre styrelseledamöter, hvardera	kronor 1,200: —
samt derförutom den ledamot, som handhafver den dagliga förvaltningen	» 2,400: —

dock att, derest sistnämnda befattning bestrides af någon riksbankens tjänsteman, aflöningen till honom under tiden utgår med sammanlagdt 5,000 kronor för år räknadt, deraf 800 kronor anses såsom arfvode, 1,200 kronor såsom tjänstgöringspenningar och 3,000 kronor såsom lön, hvilket lönebelopp efter fem års tjänstgöring i nämnda egenskap kan förhöjas med 500 kronor och efter 10 års med ytterligare 500 kronor,

kamreraren, tillika kassör, lön	kronor 1,600:—
hvilket belopp kan förhöjas efter fem års ordinarie tjänst med 500 kronor och efter tio års med ytterligare 500 kronor,	
samt tjänstgöringspenningar	» 800:—
och missräkningspenningar	» 600:—
bokhållaren, tillika registrator, lön ...	» 1,200:—
hvilken kan förhöjas efter fem års ordinarie tjänst med 300 kronor och efter tio års tjänst med ytterligare 300 kronor,	
samt tjänstgöringspenningar	» 600:—
ombudsmannen, lön	» 800:—
till extra biträde vid kontorsgöromålen och semestervikariat	» 1,200:—
vaktbetjenten, lön	» 400:—
tjänstgöringspenningar	» 100:—
jemte fri bostad och vedbrand.»	

Stockholm den 26 april 1894.

På utskottets vägnar:

O. R. THEMPTANDER.

- Reservationer:

vid *punkten 1:o* af herr *Sandberg*;

vid *punkten 6:o* af herrar *Månsson* och *Jansson*, som yttrat:

»Med anledning af bankofullmäktiges under *punkten 6:o* öfvermålade framställning har bankoutskottets majoritet beslutit sig för en afvikelse från fullmäktiges enhälligt gjorda hemställan, bland annat, om sådan ändring i bankoreglementet af den 8 maj 1893, att stadgandena i §§ 87 och 88 skulle uteslutas och ersättas med ett nytt stadgande, enligt hvilket tjänsteman eller vaktbetjent skall, då han uppnått 65 lefnads- och 35 tjensteår vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från tjensten afgå; fullmäktige dock obetaget att låta med afsked anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken och kan finnas villig att i tjensten kvarstå.

Genom sådan ändring i nuvarande bestämmelser — hvilkas olämplighet utskottets majoritet kraftigt framhållit — skulle vinnas öfverensstämmelse mellan de för riksbankens och de flesta embetsverks tjänstemän gällande bestämmelser i fråga om pensionsålder, en öfverensstämmelse, som synes oss vara ur flere synpunkter önskvärd. Men, om äfven häri ligger ett giltigt skäl för den af fullmäktige ifrågasatta ändringen, bör densamma likväl icke ensamt — deri äro vi med majoriteten eniga — ur denna synpunkt företagas. Fullmäktige hafva också mera i förbigående berört densamma, men deremot såsom hufvudsakligt stöd för sin framställning åberopat det olämpliga och för riksbanken sjelf menliga deri, att det är riksbankens styrelse, som har att taga initiativ för afskedande af en till högre ålder kommen tjänsteman. Äfven utskottets majoritet har erkänt rättigheten häraf, men har icke velat instämma med fullmäktige i fråga om den lefnads- och tjensteålder, då en riksbankens- tjänsteman eller vaktbetjent skall vara skyldig att från sin tjänst afgå, om ej fullmäktige, på ansökning, medgifva uppskof med afskedet.

Det synes oss dock i hög grad betänkligt, att, i en så beskaffad fråga som den förevarande, frångå fullmäktiges enhälligt uttalade mening, och särskildt vill det synas oss, att *bankoutskottet* saknat anledning att så, som nu skett, behandla fullmäktiges klart och med fullgiltiga skäl motiverade förslag.

På grund af nu angifna skäl hafva vi inom utskottet yrkat bifall till fullmäktiges framställning oförändrad samt få i enlighet härmed

hemställa, att Riksdagen, i stället för de af utskottets majoritet under punkten 6:o föreslagna ändringar i bankoreglementet, ville besluta,

a) att §§ 87 och 88 i bankoreglementet skola utgå och i stället följande stadgande deri insättas:

»Tjensteman eller vaktbetjent skall, då han uppnått 65 lefnadsår och tjenat 35 år, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från tjensten afgå; fullmäktige dock obetaget att låta med afsked anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjensten på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken och kan finnas villig att i tjensten kvarstå».

b) att § 89 i bankoreglementet skall erhålla följande ändrade lydelse:

»Den tjänsteman eller vaktbetjent, som, efter ådaga lagdt välförhållande i och utom tjensten, sig om afsked anmäler, är, såvida han fyllt sextio år och tjenat 35 år, berättigad att såsom pension för lifstiden åtnjuta tre fjerdedelar af innehafvande lön. Före uppnådda sextio lefnadsår i förening med 35 tjensteår kan afskedssökande endast i händelse af bevislig oförmögenhet till vidare tjenstgöring pension erhålla. Pensionsbeloppet bestämmes då efter tjensteåren allena, medelst afdrag å tre fjerdedelars lön af en trettiofemtedel för hvarje bristande tjensteår. Öfverstiga deremot tjensteåren trettiofem och åldersåren sextio, ökas det ofvan bestämda pensionsbeloppet med en trettiofemtedel för hvarje öfverskjutande tjensteår, eller ock med en sextiondedel för hvarje öfverskjutande åldersår, derest detta sistnämnda beräkningssätt skulle för afskedssökanden förmånligare utfalla.»

c) att vid bifall till hvad i mom. a) och b) här ofvan föreslagits, bankoutskottet må erhålla uppdrag att vid sammanfattning af bankoreglementet vidtaga nödiga ändringar eller jemkningar i paragrafbeteckningen och hänvisningar.»
